

Brannsikkerhet i nye og eksisterende bygg

Hvorfor går det galt og hvordan få det i orden

Av Anders Sandmæl, daglig leder Dokumentert AS

Brannsikkerhet er eier sitt ansvar etter at bygget er tatt i bruk, dette fremgår av Forebyggendeforskriften. Når eier normalt ikke utfører prosjektering eller utførelse innen noen av disse fag, ligger årsaken et annet sted.

TEK10 er den tekniske veiledningen som alle de som prosjekterer og utfører skal ivareta slik at bygget får den riktige dokumentasjon, kvalitet og funksjoner. Dette er konkretisert i byggets brannstrategi i forhold til brannsikkerhet. Der fremgår spesifikke krav til alt som samlet utgjør den totale brannsikkerhet i bygget ved normal bruk.

Det er byggebransjen som er årsaken til dette samfunnsproblemet, uten at det får konsekvenser for de eller de stilles til ansvar. Denne artikkelen vil vise hvordan dette er mulig og hva eier bør gjøre for å få dette i orden i eget bygg og bidra til at det settes en stopper for denne ukulturen. Det fokuseres på nybygg men alt som omtales er minst like relevant ved ombygning og endringer i eksisterende bygg.

Vedlagte bilde er fra Nordregate hvor alle involverte firmaer hadde bekreftet at alt var riktig prosjektert og montert. Hvis det hadde vært tilfellet hadde ikke en brann fått et slikt utfall. Etterforskningen er ikke avsluttet

så det foreligger pr i dag ikke klarhet i hva som gikk galt. Det er i denne sammenhengen uten betydning for eier har ikke fått den brannsikkerheten som skulle vært ivaretatt i byggeprosjektet, og dokumentert for ettertiden.

Hva vil konsekvensen av en brann bli i ditt bygg? Venter du med å finne ut av det eller vil du ha kontroll og den nødvendige dokumentasjon slik bl.a. myndigheter, forsikringer, ansatte og de som besøker bygget forventer av deg?

Brannsikkerhet – hva er det?

- Brannsikkerhet i denne sammenhengen er en felles betegnelse for følgende anlegg/forhold som samlet utgjør den nødvendige person og verdisikring i nye og eksisterende bygg:
- Brannalarmanlegg
 - Sprinkleranlegg og andre automatiske slukkeanlegg
 - Ledesystemer
 - Nødlys
 - Brannskillende konstruksjoner
 - Branntetting

Foto: Anders Sandmæl.

Nordre gate i Oslo: Et "godt" bevis på at ikke alt var i orden - selv om involverte parter hadde bekreftet at alt var riktig prosjektert og utført...

Totalentreprenører og underentreprenører – vet de hva de holder på med?

De vet godt hva de holder på med i mange sammenhenger og gjør veldig mye bra.

Det er imidlertid i forhold til brannsikkerhet som det syndes mot i de fleste prosjekter.

Det skal skriftlig dokumenteres at funksjonskrav i TEK10 § 2-1 og 2-2 er ivaretatt i prosjektering og utførelse.

TEK10 § 2-1 og § 2-2 = Forebyggendeforskriften

Hadde dette blitt ivaretatt hadde også eier blitt ivaretatt med tanke på brannsikkerhet og dokumentasjon i byggets levetid.

Når dette ikke blir ivaretatt opptrer også foretakene i strid med sin sentrale godkjenning. Tre forhold som er et alvorlig brudd i forhold til den sentrale godkjenningen er:

- Feil i prosjektering eller utførelse som har vesentlig betydning for sikkerhet
- Fravær av kvalitetssikring eller svikt i kvalitetssikring
- Fravær av kontroll eller svikt i kontroll

Når fokus er på FDV for å få en ferdigattest er det i dag ikke noe som sikrer at eier får den nødvendige dokumentasjonen. Men det får konsekvenser når feil oppdages?

Direktoratet for byggkvalitet - Dibk

Det er foretatt en forbedring fra 1. januar ved at flere av de branntekniske fagene er blitt egne områder i for-

bindelse med den sentrale godkjenningen. Sprinkler (brannslukning), brannalarm og ledesystemer. Det gjør det lettere for markedet å se hvilke firmaer som kan gjøre hva. Det er et skritt i riktig retning, men i denne sammenhengen av liten betydning.

Den sentrale godkjenning fås basert på en erklæring om at styringssystemet er dekkende og at foretaket har den nødvendige kompetanse og erfaring. Dagens praksis kan sammenlignes med at førerkort sendes i posten etter at biltilsynet har fått en bekreftelse på at vedkommende kjenner alle regler, har den nødvendige kjøreefaring og ferdigheter til å ferdes i trafikken.

Dibk foretar tilsyn av foretakenes styringssystem og om det brukes, ikke om avsluttede prosjekter oppfyller de funksjons- og dokumentasjonskrav som skulle vært ivaretatt.

Tilsyn fra byggesaksavdelingen – da oppdages vel dette?

Tilsynspersonell utfører tilsyn innen mange fag og kan ikke forventes å ha fagkompetanse. Derfor blir tilsyn et systemtilsyn og liten grad noe som avdekker feil og mangler ved brannsikkerheten. Det er derfor ingen firmaer som får problemer ved å levere mangelfull brannsikkerhet i bygg. De fortsetter å arbeide som før, inntil eiere «våkner» og begynner å stille krav. Eiere får et mangelfullt bygg og aksepterer det. Forstå det den som kan.

Forsikring og FG – har vel kontroll?

Det som gjør dette enda verre i for-

hold til brannsikkerhet er at FG har sertifiseringsordning som er et tillegg til den sentrale godkjenningen.

Dette gjelder de som skal arbeide med prosjektering og montasje av sprinkler og brannalarmanlegg. FG og forsikringsselskapene i Norge stiller ingen krav om at de sertifiserte foretakene skal ivareta alle forutsetningene for sertifiseringen i SAMTLIGE prosjekter de er involvert i. Da blir dette et forhold og en kostnad som velges bort. Eier er igjen taper og får høyere kostnad i ettertid for å få dette i orden.

Når denne fagsertifiseringen heller ikke bidrar til forskriftsmessig brannsikkerhet, bør vel snart noen reagere?

Forsikring følger heller ikke opp eksisterende bygg og egne sikkerhetsforskrifter (forsikringsvilkår) i den grad eier og leietagere bør forvente. Basa-brannen i Tønsberg hadde fått et annet utfall om nytt forsikringsselskap hadde ivertatt dette ved sin gjennomgang i bygget mange måneder før brannen. Brannsikkerheten var ikke dokumentert og kontrollert slik myndigheter og forsikring krever. Her gikk ca. 250-300 millioner tapt og nesten et menneskeliv.

Forsikringsselskapene er ikke flinke nok til å informere om egne sikkerhetsforskrifter, som de færreste leser eller kjenner til.

Brannvesen

– de kan kun forholde seg til eier

Brannvesen fører tilsyn med kun noen av byggene når de er tatt i bruk. Mange eiere får derfor ikke hjelp av

Foto: Anders Sandmæl

Det er trist at eiere av bygg gang på gang må oppleve å miste alt i brann før det avdekkes at prosjekterende og utførende ikke har gjort jobben sin...

brannvesenet til å påvise at alt ikke er i orden.

Forebyggende avdeling har mange oppgaver og bygg de skal følge opp. Det kan gå flere år mellom hvert tilsyn og ikke alt kontrolleres ved hvert tilsyn. Dagens tilsyn er i all hovedsak basert på eiers dokumentasjon. Eier kan derfor ikke tro at alt er i orden om ikke brannvesenet har påpekt at noe ikke er i orden.

Alle disse punktene viser at eier ikke kan forvente at noen bidrar til forskriftsmessig og dokumentert brannsikkerhet. Dette må eier selv gjøre og er pålagt å gjøre det basert på forebyggendeforskriften. Ny utgave gjelder fra 1.1.2016.

<http://www.dsb.no/no/Ansvarsomrader/Brannvern/Fastsettelse-av-forskrift-om-brannforebygging/>

Hva kan og bør enhver eier gjøre?

Denne oversikten gjelder for alle bygg, men i forhold til hjelp fra kommunen er det en frist på 5 år etter at bygget fikk ferdigattest. Det er i denne perioden kommunen har sanksjonsmuligheter overfor entreprenørene.

De forhold som fremgår av denne oversikten er også nødvendig i forhold til forebyggendeforskriften og sikkerhetsforskriften som er en del av forsikringsvilkårene.

1. Alle som har et ansvar i forhold til brannsikkerhet bør ivareta dette for å være sikker på at de ikke har et ansvar på feilaktig grunnlag og en risiko de ikke er klar over. Ville du gått i fengsel fordi entreprenørene ikke har ivaretatt brannsikkerheten i byggeprosjek-

tet eller ha ansvaret for at noen er omkommet?

2. Hvis din overordnede ikke vil at du skal gjøre dette eller ikke tillater at det skjer, er det viktig at du sender en epost til vedkommende med kopi til øverste leder i selskapet. Der refererer du til hva du har fått beskjed om og at det er de som er ansvarlig for brannsikkerheten inntil dette er ivaretatt. På denne måten er det riktig person som er informert og ansvarliggjort. Denne epost kan legges frem ved tilsyn fra brannvesen, forsikringsgjennomgang eller etter en brann.
3. Brannstrategi og branntegninger skal foreligge (brannstrategi er ikke utarbeidet for alle eldre bygg)
4. Få utført en uavhengig kontroll av brannalarm-, sprinkler-, ledesystemer, nødlys og andre slukke-systemer. Det anbefales også for brannskiller og branntetting kontrolleres hvis dette ikke er godt dokumentert. Uavhengig betyr et firma som ikke har hatt ansvar for prosjektering eller utførelse og som har den nødvendige faglige kompetansen.
5. Hvis kontroll er utført tidligere må det bekreftes at den er dekkende. Prosjektering er kontrollert og at vedkommende foretak og kontrollør har den nødvendige kompetanse.
6. Den uavhengige kontrollen vil utarbeide en rapport der det vil fremgå spørsmål og mangler i forhold til hva som skulle vært ivaretatt og dokumentert.
7. Denne rapporten oversendes til

totalentreprenør. Kun til underentreprenør ved delte entrepriser.

Der kreves det en handlingsplan med tidsfrister for å lukke de avvik som er avdekket. Kopi av dette brev med kopi av rapport sendes til ansvarlig søker for tiltaket, plan og bygningsetaten og brannforebyggende avdeling. De som får kopi skal vite om hva som skjer. Myndighetene har samme interesse og mål som eier og vil være en samarbeidspart og ikke motpart i denne situasjonen.

8. Hvis det kommer brannsyn vil dette dokumentet være dokumentasjon på hvorfor eier ikke har det i orden. Det vil uansett komme som avvik i tilsynsrapporten og ledelsen må bidra til å lukke disse.
9. Hvis entreprenøren ikke følger opp henvendelsen eller gir en tilbakemelding som ikke er tilfredsstillende bør en advokat kobles inn i saken slik at videre varsling skjer på riktig måte. Advokaten bør sende sine brev til partene nevnt over men også til Dibk. Dette for at forholdet skal bli koblet opp mot foretakets sentrale godkjenning.
10. Sentral godkjenning som administreres av Dibk er som førerkort. Uten dette stopper det opp siden lokal godkjenning er avviklet. Derfor vil de seriøse firmaene trolig ikke opptre avisende for det kan og bør få fatale konsekvenser.
11. Det er ikke tilbud eller kontrakt som er styrende på hva som skulle vært levert. Firmaene er ansvarlig for riktig funksjon når bygget er ferdig. De skulle fanget opp dette

underveis (styringssystemet) og varslet en konsekvens utover det som er avtalt i kontrakten. De må nå levere dette men har ikke lenger krav på å få betalt for å ivareta dette.

12. Utbedring vil måtte skje for eiers eller entreprenør sin regning. Dette inkluderer den nødvendige dokumentasjon. Det er viktig at de uavhengige kontrollører er involvert i prosessen slik at det dokumenteres at det som skjer er riktig og nødvendig.
13. Når denne prosessen er avsluttet er forebyggendeforskriften også ivaretatt og fremtidige tilsyn vil dreie seg om eiers bruk i bygget.
14. Når byggesaks- og tilsynsavdelingen i kommunen får stadig flere saker vil de innse svakheten ved dagens tilsyn som går på styringssystem og ikke kvalitet. Derfor er den enkelte eier sitt engasjement med på å bidra til en høyere kvalitet for alle eiere i alle nye prosjekter. Hvor lang tid dette tar avhenger av hvor lang tid det tar før eiere følger opp mangelfull brannsikkerhet etter byggebransjen.
15. Eiere må innse at denne prosessen er mye enklere og mindre

krevene hvis den gjennomføres i forbindelse med overtagelse av prosjektet. Hvis ikke brannsikkerheten er i orden kan man nekte å overta og kreve dagsbøter inntil alt er i orden. Bygget skal ikke få midlertidig brukstillatelse før brannsikkerheten er i orden og dermed er det enkelt å nekte å overta. Utbedringer vil gå mye raskere og smidig for noe annet har ingen i byggebransjen råd til. Det er fordi ikke alle penger er utbetalt og entreprenøren har stilt sikkerhet/bankgaranti.

16. Den negative oppmerksomhet som dette vil medføre i bransjen og i eget foretak er i sterk kontrast til de «festtaler» som ledelsen i entreprenørbransjen normalt kommer med. Brannsikkerhet og dokumentert kvalitet er ikke temaer i dag men blir det i fremtiden, hos de dyktigste foretakene.

Det handler om å få det man har betalt for i et byggeprosjekt og som skal sikre mennesker, verdier og arbeidsplasser. Byggebransjen leverer ikke dette før det stilles de riktige og nødvendige krav. Brannsikkerhet blir et hett tema i 2016.

For ikke å bare fortelle andre hva

de bør gjøre men også gi et bidrag vil de 10 første firmaene som tar kontakt få 5 timer gratis konsulentbistand.

FAKTA:

Anders Sandmæl har kompetanse og erfaring i forhold til sprinkler og andre automatiske brannslukningsanlegg, brannalarmanlegg, nødlys og ledesystemer samt kvalitetsrevisjon. Dokumentert AS arbeider over hele landet og har derfor inngående kjennskap til brannsikkerhet i både nye og eksisterende bygg. Selskapet spesialiserer seg på kontroll av prosjektering og utførelse av branntekniske installasjoner. I tillegg er det skrevet artikler i fagpressen om denne problemstillingen gjennom flere år.

Dokumentert AS

anders@dokumentertas.no
94017722